

ROK 1949

Bol dosť rušný a bohatší na zmeny. Od 1. januára bol v obci ustanovený osobný lekár, ktorý mal zriadenú ordináciu v dome Jozefa Metesa na rázcestí cesty vedúcej ku Slanej vode. Do tých čias ľudia chodili k lekárovi do Rabče, ktorý tam zostal naďalej. Tento nový sa však už v marci z obce vystaňoval, asi z rodinných dôvodov, keďže bol ženatý a na jeho miesto prišiel iný mladší a slobodný.

S roľníkmi sa uzavierali písomné zmluvy o povinných dodávkach rastlinných a živočíšnych produktov, ktoré do tej doby boli určované výmerami z Úradu miestnych národných výborov v Rabči. Výmery na niektoré živočíšne výrobky boli jednotlivými roľníkmi doručené už v januári, kdežto zmluvy sa začali vypisovať až koncom februára. Dodávka mlieka bola určená podľa počtu kráv a to 50 litrov na 1 kravu. Vajíčka, bravčové mäso, zemiaky a obilie podľa výmery ornej pôdy. Držiteľom pôdy niže 1 ha neboli predpísané dodávky mimo vajíčiek ak chovali sliepky, lebo v tomto prípade im bolo určené dodať 40 kusov vajec na 1 sliepku. Ostatným užívateľom ornej pôdy bola vymeraná dodávka na 1 ha takto: 7 kg jačmeňa, 18 kg ovsu, 500 kg zemiakov, 18 kg bravčového mäsa a 15 kg slamy. Hovädzie mäso bolo určené z poľnohospodárskej pôdy v množstve 23 kg a seno 30 kg z 1 ha. Dodávky vajec týmto hospodárom boli určené odstupňovane totiž: od 1 do 2 k. j. = 40 kusov, 2-3 = 80 kusov, 4-6 = 160 kusov, 6-8 = 210 kusov, atď.

Zmluvy podľa predtlaču zhotovili v písme zbehlejší ľudia a po zhotovení všetkých boli hospodári zvolávaní ku podpisaniu, ale títo sa zdráhali podpisovať pre vysoký predpis zemiakov a sena. Mimo toho obsah zmluvy znel, že poľnohospodár sa zaväzuje dodať Družstvu pre hospodárenie poľnohospodárskymi výrobkami uvedené množstvo výrobkov rastlinného a živočíšného pôvodu v kalendárnom roku a lehotách určených Poverníctvom výživy. Podľa bodu štvrtého, mohlo Družstvo nedodané výrobky zakúpiť inde a rozdiel medzi cenou by bol poľnohospodár povinný Družstvu uhradiť, ak zavinene načas zmluvnú povinnosť nesplní. Preto na každej zmluve musela byť ručne písaná doložka: „Kontingent zemiakov a sena splním podľa možnosti a úrody“.

V máji podľa nariadenia Okresného úradu ochrany práce v Trstenej boli vydávané roľníkom Kontrolné pracovné lístky, ktoré slúžili ako doklad pre kontrolné orgány, že majiteľ tohto lístka je zapojený do pracovného pomeru, a že nie je zaháľáčom bez zamestnania, lebo vtedy o pracovníkov do všetkých priemyselných odvetví bola veľká núdza. Preukazy potvrdené miestnym združením Jednotného zväzu slovenských roľníkov oprávňovali tiež celú rodinu na mesačný prídel potravín. Robotníkom potvrdzoval takéto lístky zamestnávateľ, ale robotníci mali nárok aj na prídel mäsa.

Začiatkom júna sa rozniesla dedinou zvesť, že v turičný pondelok, ktorý pripadal na deň 6. júna navštívi obec povereník pôdohospodárstva Dr. Michal Fal'an. Účel jeho návštevy mal byť pašienok vyše dediny zvaný „Temný bor“, ktorý bol spoločným vlastníctvom vyše štyridsiatich roľníkov a zvlášť plocha o výmere asi 20 ha premenená na ornú pôdu. Na tejto zemi totižto stál do roku 1927 pekný les, patriaci oravskému komposesorátu a vtedy podľa platných zákonov po vyrubaní bola pôda ako rúbanisko odovzdaná týmto roľníkom, ktorým slúžila ako pašienok. V roku 1946 sa podielníci uzniesli parezy vyklčovať a pôdu priviesť do užitočnejšieho stavu, čo za dva roky výlučne ručnou prácou uskutočnili a preorali postupne celú plochu. Túto prácu mal prísť povereník zhodnotiť, ale hoci mu bola postavená slávobrana aj bravčový guláš s občerstvením pripravený na tvári miesta, poverník jednako neprišiel.

Dňa 26. a 27. júna bolo v celej obci veľké vzrušenie, ktoré spôsobili udalosti v Rabči vznikli z náboženského stanoviska. V nedeľu 26. júna pri kostole zhromaždení ľudia chytili a takmer do bezvedomia zbili člena Národnej bezpečnosti, o ktorom sa domnievali, že prišiel zaistiť kňaza. Keďže páchatel'ov nebolo možné zaistiť a pretože do rabčianskeho kostola

chodievajú aj tunajší občania, bolo zavedené vyšetrovanie proti podozrivým osobám aj tu. Odpoľudnia toho dňa v dedine rozostavená bezpečnostná hliadka zaistila 15 mužov, ktorých odviezla do Námestova. Vyšetrovanie pokračovalo aj na druhý deň, lebo pravých vinníkov medzi týmito nebolo. V pondelok 27. júna autobus pátracej stanice štyri razy odviezol zaistených. V utorok však prepustili mnohých, iba 12 ich bolo odsúdených na 2 - 6 mesiacov nútenej práce, alebo väzenia. Medzi tými boli aj tri ženy.

Závažnou udalosťou tohto roku bolo založenie Jednotného roľníckeho družstva, ktoré bolo krajským ľudovým súdom schválené dňa 7. septembra. Jeho zakladateľom bol Jozef Borovka, mladý obchodvedúci Potravného družstva. Predsedom sa stal Ján Juritka, roľník a účtovníkom Jozef Vorčák, syn roľníka.

Členovia počtom 39 bývali nielen v strede obce, ale niektorí aj na Nižnom, ba dokonca aj na vyšnom konci, avšak títo nemali nijakej pôdy. Ľudia považovali utvorenie družstva za unáhlený krok, tvrdiac, že iniciátorov viedol k tomu len osobný prospech.

Družstvo prevzalo spoločný pašienok vo výmere 138 ha, ktorý bol vlastníctvom podielníkov Pašienkového spoločenstva, dostalo na úver mláťačku, vyorávač, rezačku a traktor. Predseda družstva prevzal aj vedenie miestneho združenia Zväzu slovenských roľníkov a potom potvrdzoval lístky na potraviny.

25. septembra prišlo Dedinské divadlo z Bratislavy, ktoré v kultúrnom dome predviedlo divadelnú hru: „Volá vás Tajmír!“ Účasť na predstavení bola slabá, lebo ktosi rozchýril v dedine, že divadlo je nemravné.

Dňa 18. decembra bol podľa vládnej úpravy dosavadný predseda MNV Pavol Marlenga funkcie pozbavený a na jeho miesto bol menovaný akčný predseda: Jozef Vrubeľ, robotník. Administráciu obce viedol aj naďalej obvodný notár v Rabči. Funkciu predsedy miestnej organizácie Komunistickej strany prevzal Pavel Poláček, mlynár. Členov bolo vtedy 42.